

Samouczek: Aluzja literacka w *Żartocznej Ewie* Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film samouczek](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Olga Tokarczuk, *Prawiek i inne czasy*, Warszawa 1996.
- Źródło: *Księga Rodzaju 3, 1-7*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. Zespół Biblistów Polskich z inicjatywy Benedyktynów Tynieckich, Poznań-Warszawa 1980, s. 26.
- Źródło: Konstanty Ildefons Gałczyński, *Żartoczna Ewa*, [w:] tegoż, *Teatrzyk Zielona Gęś*, Warszawa 2009.

Samouczek: Aluzja literacka w *Żartocznej Ewie* Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego

Jacob Jordaens. *Adam i Ewa*, ok. 1640

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Konstanty Ildefons Gałczyński, poeta i kpiarz, autor utworów lirycznych i satyrycznych, tworzył także scenki o charakterze kabaretowym. Absurdalny humor *Żartocznej Ewy* polega na wywróceniu na opak znaczenia biblijnego motywu grzechu pierworodnego.

Twoje cele

- Wskażesz i omówisz elementy komiczne i absurdalne, które odróżniają tekst przedstawienia Teatrzyku *Zielona Gęś* od pierwowzoru – historii biblijnej.
- Poznasz pojęcie „aluzji literackiej” i wyjaśnisz, w jaki sposób została ona wykorzystana w scenie Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego.
- Rozważysz, czy znajomość treści Księgi Rodzaju jest konieczna do właściwego zrozumienia tekstu Gałczyńskiego.
- Przeanalizujesz, w jaki sposób scenka napisana przez Gałczyńskiego zmienia sens historii biblijnej.
- Samodzielnie dokonasz analizy i interpretacji aluzji literackiej, elementów komizmu oraz absurdu zawartych w scenie *Żartoczna Ewa* Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego.

Przeczytaj

Aluzja literacka (fr. *allusion*, łac. *alludere* – żartem do czegoś przymawiać) to pojawiające się w utworze (bez względu na jego rodzaj i gatunek) różnego typu świadome nawiązania autora do innego dzieła literackiego. Opierają się one na wskazaniu sygnałów, które odsyłają czytelnika do innego tekstu, niekiedy szerzej – całego cyklu utworów, stylu danego pisarza, a nawet do szerokiego zjawiska literackiego.

Do najczęściej stosowanych **typów aluzji** należą:

- odwołanie do tytułu (np. Zygmunt Krasiński, *Nie-boska komedia* jako nawiązanie do *Boskiej komedii* Dantego),
- nawiązanie do sytuacji przedstawionej w innym dziele (np. Julian Tuwim, *Spacer antyczny* a sytuacja liryczna w utworze Seweryna Goszczyńskiego *Pożegnanie kochanki*),
- przywołanie całokształtu utworu (np. polemiki w utworach Juliusza Słowackiego z dziełami Adama Mickiewicza),
- odniesienia do elementów świata przedstawionego (np. motyw „złotego rogu” w *Rocie* Marii Konopnickiej jako przywołanie symbolu z *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego),
- nawiązania stylistyczno-frazeologiczne, czyli posłużenie się cytatem z innego utworu,
- nawiązania wersyfikacyjne i rymowe (np. rym *zdrowie* – *dowie* w inwokacji *Pana Tadeusza* – powtórzony za fraszką Jana Kochanowskiego *Na zdrowie*).

Aluzja literacka wiąże utwór z **tradycją literacką**. Może świadczyć o akceptacji przez autora określonych wzorców, ale niekiedy jest to aluzja o charakterze polemicznym, krytycznym, żartobliwym, a nawet prześmiewczym. Jest komentarzem do analizowanego utworu i wzbogaca jego interpretację, choć odwołuje się do świadomości i wiedzy czytelnika. Żeby móc poprawnie zinterpretować znajdującą się w utworze (a niekiedy głęboko ukrytą) aluzję, najpierw trzeba umieć ją dostrzec.

Aluzja literacka zawarta w w scenie Ildefonsa Konstantego Gałczyńskiego *Żarłoczna Ewa* odsyła czytelnika do jednego z najważniejszych tekstów dla całej kultury śródziemnomorskiej: Biblii.

1. Lucas Cranach młodszy, *Upadek człowieka*, 1549
 2. Lucas Cranach młodszy, *Adam i Ewa*, po 1537
 3. Adriaen van der Werff, *Adam i Ewa*, między 1674 a 1722
- Źródło: dostępny w internecie: Wikimedia Commons, domena publiczna.

((Konstanty Ildefons Gałczyński

Żarłoczna Ewa

Teatrzyk „Zielona Gęś” ma zaszczyt przedstawić Żarłoczną Ewę.

Występują: WĄŻ, ADAM i EWA.

WĄŻ

podaje Ewie jabłko na tacy:

Ugryź i daj Adamowi.

ADAM

ryczy:

Daj ugryźć! Daj ugryźć!

EWA

zjada całe jabłko

WĄŻ

przerażony:

Co teraz będzie?

ADAM

Niedobrze. Cała Biblia na nic.

Kurtyna

Źródło: Konstanty Ildefons Gałczyński, *Żarłoczna Ewa*, [w:] tegoż, *Teatrzyk Zielona Gęś*, Warszawa 2009.

((**Księga Rodzaju 3, 1-7**

Upadek pierwszych ludzi

1 A wąż był bardziej przebiegły niż wszystkie zwierzęta lądowe, które Pan Bóg stworzył. On to rzekł do niewiasty: «Czy rzeczywiście Bóg powiedział: Nie jedzcie owoców ze wszystkich drzew tego ogrodu?»

2 Niewiasta odpowiedziała wężowi: «Owoce z drzew tego ogrodu jeść

możemy, **3** tylko o owocach z drzewa, które jest w środku ogrodu, Bóg powiedział: Nie wolno wam jeść z niego, a nawet go dotykać, abyście nie pomarli». **4** Wtedy rzekł wąż do niewiasty: «Na pewno nie umrzecie! **5** Ale wie Bóg, że gdy spożyjecie owoc z tego drzewa, otworzą się wam oczy i tak jak Bóg będziecie znali dobro i zło».

6 Wtedy niewiasta spostrzegła, że drzewo to ma owoce dobre do jedzenia, że jest ono rozkoszą dla oczu i że owoce tego drzewa nadają się do zdobycia wiedzy. Zerwała zatem z niego owoc, skosztowała i dała swemu mężowi, który był z nią; a on zjadł. **7** A wtedy otworzyły się im obojgu oczy i poznali, że są nadzy; splekli więc gałązki figowe i zrobili sobie przepaski.

Źródło: Księga Rodzaju 3, 1-7, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. Zespół Biblistów Polskich z inicjatywy Benedyktynów Tynieckich, Poznań–Warszawa 1980, s. 26.

Słownik

absurd

(łac. *absurdus* – niewłaściwy) – sytuacja lub wypowiedź wewnętrznie sprzeczna, nielogiczna, pozbawiona sensu)

groteska

(fr. *grotesque* – dziwaczny, dziwaczność) – określenie szczególnego rodzaju komizmu, którego właściwością jest odrzucenie przyjętych zasad prawdopodobieństwa, prowadzące do powstania zdeformowanego, obrazu rzeczywistości; charakterystyczne dla groteski jest współwystępowanie elementów tragizmu i komizmu, czy kontrastu, które służą celom satyrycznym lub parodystycznym; utwór literacki o elementach komicznie przejawionych, nieprawdopodobnych, karykaturalnych

komizm

(gr. *komikós*) – przedstawianie pewnych wydarzeń, sytuacji, postaci w sposób dowcipny i zabawny, wywołujący śmiech, może polegać na przejawianiu rzeczywistości, ukazywaniu sprzeczności, kontrastów, wywoływaniu zaskoczenia; zespół cech wywołujących wesołość, śmieszność. Wyróżnia się komizm sytuacyjny, słowny i komizm postaci

tradycja literacka

(łac. *traditio* – podanie) – doświadczenia literackie z przeszłości, które mogą stanowić punkt odniesienia dla współczesnej twórczości. Do tradycji literackiej zaliczamy same

dzieła, ale także typowe dla danego okresu konwencje literackie, rodzaje i gatunki,
system wersyfikacyjny

Film samouczek

Konstruowanie pracy na temat:

Wyróżnij i omów wszystkie elementy komiczne i absurdalne, które odróżniają utwór *Żarłoczna Ewa* od pierwowzoru. Zastanów się, czy znajomość treści Księgi Rodzaju jest konieczna do właściwego zrozumienia tekstu Gałczyńskiego.

Polecenie 1

Zapoznaj się z tekstami zamieszczonymi w sekcji *Przeczytaj* i przypomnij sobie dzieła (literackie oraz plastyczne) nawiązujące do biblijnej sceny kuszenia. Wypisz swoje skojarzenia, zestaw ze sobą przywołane przez siebie literackie i plastyczne interpretacje biblijnej sceny.

Polecenie 2

Zapoznaj się z kolejnymi etapami analizy, które pozwolą ci na sformułowanie interpretacji scenki Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego *Żarłoczna Ewa* w kontekście fragmentu Księgi Rodzaju. Powracaj do potrzebnych treści, objaśnij to, czego nie rozumiesz, opracuj w dowolnej formie graficznej konspekt pracy pisemnej, w której odniesiesz się do wszystkich poleceń zamieszczonych w temacie wypracowania.

Konstruowanie pracy na temat:

Wyróżnij i omów wszystkie elementy komiczne i absurdałne,
które odróżniają utwór *Żarłoczna Ewa* od pierwowzoru.
Zastanów się, czy znajomość treści Księgi Rodzaju jest konieczna
do właściwego zrozumienia tekstu.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D106pjpQ7>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału o konstruowaniu pracy pisemnej.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

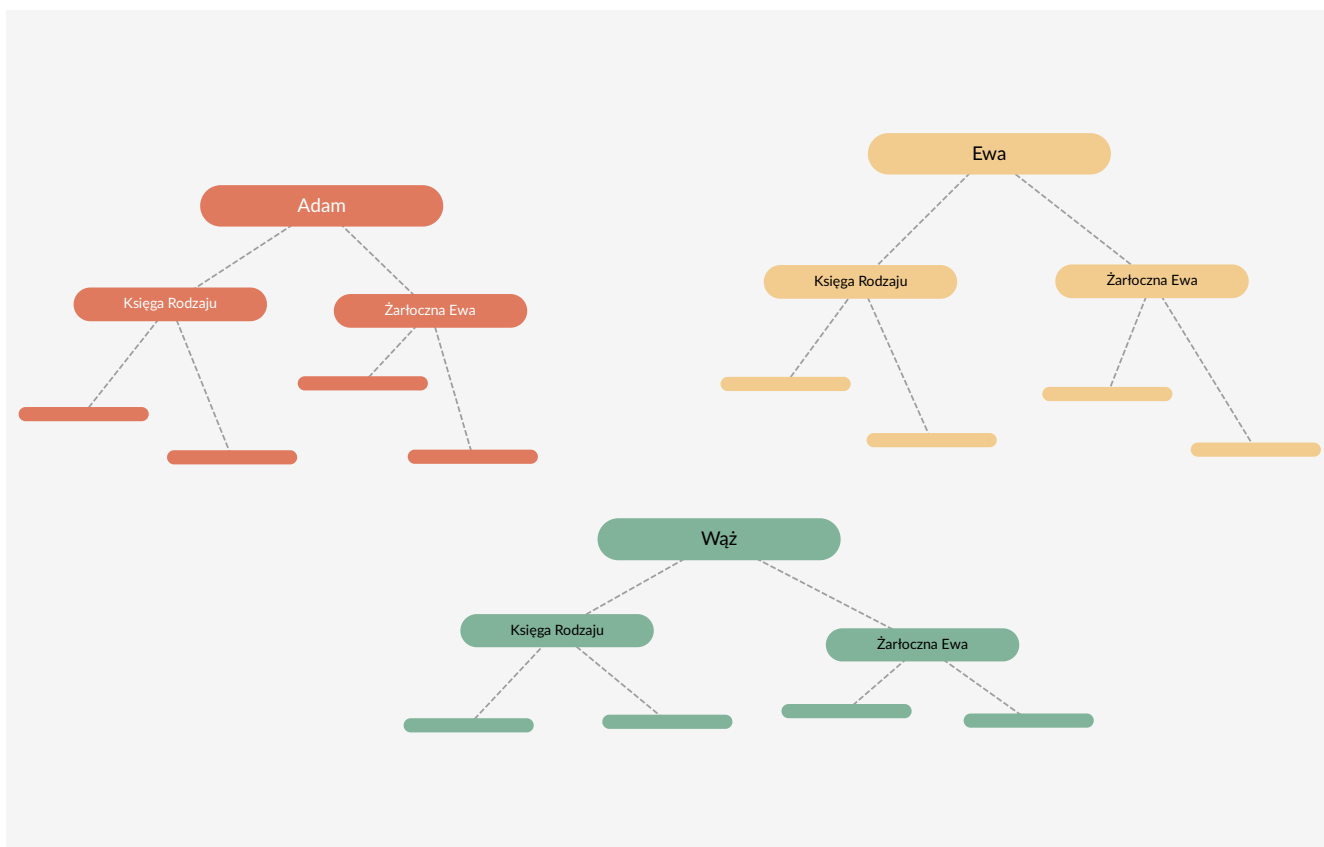
Zapoznaj się raz jeszcze ze scenką Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego oraz podanym w sekcji „Przeczytaj” fragmentem Księgi Rodzaju, a następnie określ prawdziwość stwierdzeń.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Zarówno na podstawie Biblii, jak i scenki Gałczyńskiego można sądzić, że wąż jest stworzeniem najbardziej przebiegłym na świecie.	☐	☐
Z obu tekstów (Biblia, scenka Gałczyńskiego) wynika, że Wąż odzywał się, przebywając tylko w towarzystwie Ewy.	☐	☐
Gałczyński opisuje rajski ogród, w którym znajdowali się Adam i Ewa.	☐	☐
Biblijna Ewa jest znacznie bardziej rozmowna niż Ewa w scenie Gałczyńskiego.	☐	☐
W tekście poetyckim nie otrzymujemy informacji na temat wizerunków fizycznych Adama i Ewy.	☐	☐

Ćwiczenie 2

Zarówno w cytowanym fragmencie Księdze Rodzaju, jak i w scenie Gałczyńskiego pojawiają się: Adam, Ewa, Wąż. Określ cechy, którymi charakteryzowane są te postaci w Biblii oraz w tekście poety, uzupełniając poniższą mapę myśli.

Ćwiczenie 3

W jaki sposób język wypowiedzi zastosowany przez poetę wpływa na obraz świata przedstawionego?

powtórzenie, określenie potoczne, pytanie retoryczne

Środki językowe	Cytat	Funkcja w utworze
powtórzenie		
określenie potoczne		
pytanie retoryczne		

Ćwiczenie 4

Wypisz z podanych w sekcji „Przeczytaj” fragmentów Księgi Rodzaju związki frazeologiczne i wyjaśnij ich znaczenie biblijne oraz przerośne.

Ćwiczenie 5

Czy twoim zdaniem trzeba znać treść Księgi Rodzaju, aby zrozumieć sens miniprzestawienia Gałczyńskiego? Zredaguj odpowiedź na pytanie.

Ćwiczenie 6

Zapoznaj się z zamieszczonymi w samouczku definicjami pojęć „absurd” i „komizm”. Na ich podstawie wyjaśnij, na czym polega komiczny i absurdalny charakter przywołanych przez K. I. Gałczyńskiego elementów świata przedstawionego.

Ćwiczenie 7

Jakim typem aluzji literackiej posłużył się w swojej scenie K.I. Gałczyński? Swoją odpowiedź uzasadnij, wskazując konkretne chwytły zastosowane przez poetę.

Ćwiczenie 8

Wykorzystując wszystkie zebrane dotąd wnioski dotyczące aluzji, elementów komizmu i absurdu, napisz własną interpretację scenki jako aluzyjnego tekstu literackiego.

Dla nauczyciela

Autor: Zespół Redakcyjny

Przedmiot: Język polski

Temat: Samouczek: Aluzja literacka w *Żarłocznej Ewie* Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Cele kształcenia – wymagania ogólne

II. Kształcenie językowe.

3. Funkcjonalne wykorzystywanie wiedzy o języku w odczytaniu sensów zawartych w strukturze głębokiej tekstów literackich i nieliterackich.

III. Tworzenie wypowiedzi.

5. Rozwijanie umiejętności tworzenia tekstów o wyższym stopniu złożoności.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;

2) rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (fantastyczną, symboliczną, mimetyczną, realistyczną, naturalistyczną, groteskową);

3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielankę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

6) rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter;

8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;

13) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;

2) rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i wykorzystuje je w budowie wypowiedzi o różnym charakterze;

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły nie oraz partykuły -bym, -byś, -by z różnymi częściami mowy; pisowni zakończeń -ji, -ii, -i ; zapisu przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-; pisowni przymków złożonych; pisowni nosówek (a, ę) oraz połączeń om, on, em, en ; pisowni skrótów i skrótowców;

2) wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;

6) rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;

6) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, referat, szkic interpretacyjny, szkic krytyczny, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;

8) tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym;

11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;

12) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

IV. Samokształcenie.

2. porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;

6. wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi;

Lektura obowiązkowa

1) Biblia, w tym fragmenty Księgi Rodzaju, Księgi Hioba, Księgi Koheleeta, Pieśni nad Pieśniami, Księgi Psalmów, Apokalipsy wg św. Jana;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

1) odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej;

2) rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych;

5) rozpoznaje mitologizację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji;

10) rozumie pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji, wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego;

12) rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

3) rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne. Uczeń:

- definiuje pojęcia komizmu, absurdu oraz aluzji literackiej oraz wskazuje ich cechy w utworze *Żarłoczna Ewa* Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego;
- dokonuje analizy języka wypowiedzi zastosowanego przez poetę oraz wyjaśnia, w jaki sposób wpływa on na obraz świata przedstawionego;
- wyjaśnia, w jaki sposób Gałczyński zmodyfikował przesłanie Księgi Rodzaju w utworze *Żarłoczna Ewa*;
- konstruuje i redaguje pracę na temat: *Wyróżnij i omów wszystkie elementy komiczne i absurda, które odróżniają utwór „Żarłoczna Ewa” od pierwowzoru. Zastanów się,*

czy znajomość treści Księgi Rodzaju jest konieczna do właściwego zrozumienia tekstu Gałczyńskiego;

- redaguje tekst interpretacyjny na temat *Żarłocznej Ewy* Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- samouczek (tutorial).

Formy pracy:

- praca indywidualna.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją

Nauczyciel poleca uczniom, by przed lekcją przeczytali teksty, których dotyczyć będzie samouczek. W tym przypadku to lektura fragmentu Księgi Rodzaju (3, 1-7) oraz utworu *Żarłoczna Ewa* Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego. Uczniowie zainteresowani pogłębieniem tematu mogą zapoznać się z treścią całego tomu zawierającego wszystkie scenki Teatryku *Zielona Gęś* (proponowane wydanie: Iskry, Warszawa 2009).

Faza wprowadzająca

Nauczyciel prezentuje uczniom „Wprowadzenie” do lekcji oraz jej cele. Zapisuje temat na tablicy. Informuje uczniów, że lekcja będzie poświęcona na samodzielną pracę. Zadaniem nauczyciela jest kontrolowanie przebiegu pracy uczniów.

Faza realizacyjna

Praca z multimediami:

Uczniowie zapoznają się z treścią samouczka. Formułują syntetyzującą notatkę. Wykonują polecenia do multimediu:

1. W pierwszym poleceniu postawiono przed uczniami zadanie przypomnienia sobie dzieł (literackich i plastycznych) interpretujących biblijną scenę kuszenia oraz dokonania ich zestawienia.
2. W odpowiedzi na drugie polecenie uczniowie tworzą konspekt pracy pisemnej w dowolnej formie graficznej (np. grafonotkę, tabelę, mapę myśli). Tutaj zapisują także wszystkie swoje wątpliwości, pytania do tekstu, kwestie kluczowe.

Ćwiczenia interpretacyjne:

Uczniowie wykonują ćwiczenia w sekcji „Sprawdź się”: 1-7. W tej sekcji zestawiają ze sobą teksty *Żarłoczna Ewa* i fragment Księgi Rodzaju, w tym postaci występujące w obu dziełach. Dokonują analizy tekstu: wyszukują środki stylistyczne, elementy komizmu i absurdu, opisują ich funkcjonalność, wskazują typ aluzji literackiej. W finalnej części przygotowują się do sformułowania tekstu interpretacyjnego.

Faza podsumowująca

1. W fazie podsumowującej nauczyciel pyta uczniów o ich wątpliwości i sugestie, które pojawiły się podczas pracy z samouczkiem.
2. Nauczyciel informuje uczniów o pracy domowej. Ich zadaniem będzie sformułowanie tekstu interpretacyjnego według reguł zaprezentowanych w samouczku. Nauczyciel może dodatkowo polecić uczniom użyteczne lektury i pomoce, które przydadzą się podczas pracy.

Praca domowa:

W ramach pracy domowej uczniowie wykonują ćwiczenie nr 8 z sekcji „Sprawdź się”.

Materiały dodatkowe:

- Andrzej Drawicz, *Konstanty Ildefons Gałczyński*, Warszawa 1973.
- Kira Gałczyńska, *Zielony Konstanty*, Warszawa 2011.
- *Jak przygotować i napisać interpretację? Poradnik*, dostępny na stronie: cke.gov.pl.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać samouczek jako pomoc przy formułowaniu kolejnej interpretacji aluzji literackiej.